

ВІДГУК
офіційного опонента,

доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри
обліку, аналізу і аудиту Донецького національного
університету імені Василя Стуса (м. Вінниця)

ЮНІНА Євгена Євгеновича

на дисертаційну роботу
СТРЕМЕНОВСЬКОГО Богдана Анатолійовича
на тему: «**Механізми фінансової реструктуризації підприємств**»,
виконану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 07
«Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

1. Актуальність теми дисертації та зв'язок з науковими темами.

В умовах сучасних економічних викликів питання фінансової реструктуризації підприємств набуває особливої актуальності. Посилення конкуренції, нестабільність фінансових ринків, інфляційні процеси, зростання вартості залучених ресурсів, наслідки воєнних дій та загальна економічна невизначеність негативно впливають на фінансовий стан багатьох суб'єктів господарювання. У таких умовах значна кількість підприємств стикається зі зниженням прибутковості, дефіцитом оборотних коштів, накопиченням боргових зобов'язань і загрозою втрати платоспроможності.

Фінансова реструктуризація є одним із найбільш ефективних інструментів відновлення фінансової стійкості підприємств. Вона передбачає комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію структури капіталу, перегляд умов погашення заборгованості, підвищення ліквідності, покращення грошових потоків та відновлення здатності підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання. Використання механізмів фінансової реструктуризації дозволяє підприємствам уникнути банкрутства, зберегти виробничий потенціал, робочі місця та забезпечити подальший розвиток.

Дисертацію виконано відповідно до державних науково-дослідних тем кафедри фінансів, обліку та оподаткування: «Функціональні складові моделі фінансового забезпечення сталого розвитку авіаційної галузі України» (номер реєстрації 0119U103609, 01.2020 - 31.12.2023), у рамках якої дисертантом удосконалено механізми механізмів фінансової реструктуризації підприємств, об'єктом якого є користування послугами повітряного транспорту та аеропортів; «Механізми фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення національної економіки» (номер реєстрації 0124U001523, 02.2024 - 31.12.2025), у рамках якої дисертантом запропоновано методичний підхід до механізмів фінансової реструктуризації підприємств в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення національної економіки.

2. Мета, предмет, об'єкт та методи дослідження.

Метою дисертаційної роботи є розробка теоретичних положень, методичних основ і практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів фінансової реструктуризації підприємств.

Об'єктом дослідження виступають процеси механізмів фінансової реструктуризації підприємств

Предметом дослідження є теоретичні, методичні основи і практичні засади удосконалення механізмів фінансової реструктуризації підприємств.

У процесі підготовки дисертації було застосовано широкий спектр загальнонаукових та спеціалізованих методів дослідження. Методи аналізу і синтезу, дедукції та індукції стали основою для формалізації механізмів фінансової реструктуризації підприємств у контексті ризик-орієнтованого середовища. Системний підхід дозволив визначити економічну сутність фінансової реструктуризації в рамках антикризового управління підприємствами. Концептуальний підхід посприяв розробці заходів щодо вдосконалення механізмів фінансової реструктуризації підприємств. Для оцінки стану кризи підприємств національної економіки використовувалися методи

фінансової діагностики. Засоби кореляційно-регресійного та трендового аналізу допомогли формалізувати динаміку ВВП і показників фінансового стану авіаційних підприємств. Статистична обробка великих обсягів даних сприяла узагальненню процесів відновлення платоспроможності та банкрутства підприємств. Методи фінансового аналізу дозволили здійснити критичну оцінку практик фінансової реструктуризації. Адаптивний підхід використовувався для удосконалення механізмів реструктуризації у складних умовах ризик-орієнтованого середовища. Також були застосовані прогностичні інструменти для обґрунтування превентивних механізмів фінансової реструктуризації в системі антикризового управління.

3. Наукова новизна отриманих результатів полягає в поглибленні теоретичних і науково-методичних положень щодо удосконалення механізмів фінансової реструктуризації підприємств. Перевагами пропонованої дефініції фінансової реструктуризації підприємства є її обґрунтування на основі якісного ретроспективного аналізу, ретельної діагностики поточного економічного стану підприємства, оцінки альтернативних стратегій розвитку підприємства на предмет їх життєздатності і перспективності. Запропоновані теоретико-методичні засади і практичний інструментарій фінансово-економічного механізму адаптаційної реструктуризації підприємств спрямовані на збільшення зовнішньої конкурентоспроможності підприємства, його пристосування до мінливих умов внутрішнього і зовнішнього середовища, на зменшення соціально-економічних диспропорцій у розвитку підприємств тощо.

Удосконалений методичний підхід до диференціації галузевих механізмів фінансової реструктуризації підприємств враховує специфіку їх функціонування за видами економічної діяльності, що дозволяє підвищити ефективність антикризового управління та забезпечити фінансову стійкість підприємств на основі врахування особливостей операційної діяльності;

Дисертантом удосконалено стратегічні превентивні інструменти фінансової реструктуризації на основі раннього реагування на ризики,

запобігання деструктивним наслідкам фінансових криз, забезпечення гнучкості корпоративної фінансової політики та довгострокової стабільності підприємства. Основною перевагою пропонованих інструментів є мінімізація фінансових втрат у разі настання кризових ситуацій, скорочення часу на відновлення платоспроможності, уникнення судових процедур банкрутства, підвищення ефективності корпоративного контролю, посилення фінансової дисципліни, збільшення прозорості фінансової і нефінансової звітності, створення передумов для залучення іноземних інвестицій у межах європейських фінансових програм.

У дисертації дістало подальшого розвитку механізми фінансової реструктуризації підприємств та антикризового управління на макро- і мікрорівнях, які забезпечують узгодження інструментів державного регулювання з внутрішніми механізмами фінансового оздоровлення підприємств. Дисертантом розвинуто методичний підхід до управління фінансовою реструктуризацією підприємств на основі інтегрованої моделі, який, на відміну від існуючих підходів, базується на комплексному врахуванні взаємозв'язку зовнішнього інституційного середовища функціонування підприємства та внутрішньої системи фінансового менеджменту і передбачає узгодження нормативно-правових, податкових, кредитних, інвестиційних інструментів державного регулювання із внутрішніми корпоративними механізмами фінансового оздоровлення підприємства. Важливе теоретичне і практичне значення мають інструменти фінансової реструктуризації підприємств у системі антикризового управління у воєнний час в інтересах підтримки їх фінансової стійкості, збереження операційного потенціалу та працюючих активів, подолання збитковості та збільшення додатних фінансових результатів.

У дисертації розвинуто адаптивні механізми фінансової реструктуризації підприємства на основі їх імплементації у систему управління фінансовими ризиками діяльності, а також інтеграції з процесами реструктуризації активів, капіталу, зобов'язань, руху грошових потоків для своєчасного реагування на зміну рівня зовнішніх та внутрішніх ризиків. Автором запропоновано

інструменти фінансового оздоровлення підприємства на основі санаційних механізмів у частині фінансової реструктуризації кредиторської заборгованості, збільшення фінансової стійкості на основі рекапіталізації, оптимізації витрат, комплексного відновлення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

4. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації Стременовського Б. А. переконливо обґрунтовано. Вони є логічними та достовірними, що підтверджується значним обсягом опрацьованих літературних, статистичних джерел та нормативно-правових актів України за темою дисертації. Теоретико-аналітичні висновки, наукові рекомендації та практичні рекомендації, наведені в дисертації, є результатом самостійного дослідження автора. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, здобувачеві належать постановка проблеми, формування концептуальної моделі дослідження, проведення аналітичних розрахунків, інтерпретація отриманих результатів та підготовка практичних рекомендацій. Висновки дисертації є обґрунтованими та повною мірою відображають основні результати проведеного дослідження.

5. Осяг, структура, мова дисертації, академічна доброчесність

Дисертаційна робота має логічно завершену та традиційну структуру: анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Зміст дисертації викладено на 196 сторінках друкованого тексту, включаючи 29 таблиць на 21 сторінці, 21 рисунок на 19 сторінках.

6. Мова дисертації та академічна доброчесність

Дисертаційну роботу підготовлено Стременовським Богданом Анатолійовичем грамотною українською мовою, у науковому стилі без порушень

принципів академічної доброчесності. Академічного плагіату, фабрикації або фальсифікації результатів дослідження не виявлено.

7. Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях загальним обсягом, із них 6 – статті у наукових фахових виданнях України та виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, 3 – тези матеріалів конференцій, 1 – розділ у колективній монографії. Обсяг і якість публікацій відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо здобуття ступеня доктора філософії. Основні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи знайшли належне відображення у наукових працях автора, що свідчить про достатній рівень їх апробації.

8. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота виконана на актуальну тему, характеризується належним теоретичним і методичним рівнем опрацювання досліджуваної проблематики. Використані в роботі ідеї, положення та результати інших авторів коректно відображені з відповідними посиланнями на джерела.

Тема, зміст та сформульовані елементи наукової новизни дисертації відповідають спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». За обсягом, структурою та оформленням дисертаційна робота відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

9. Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Теоретичні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних методик і рекомендацій щодо удосконалення механізмів фінансової реструктуризації підприємств. Результати дисертації мають конкретне практичне

застосування, що підтверджується відповідними довідками Департамент регуляторної політики та підприємництва Міністерства економіки, довілля та сільського господарства України, Міжнародної акціонерної авіаційної компанія «УРГА», Представництва авіапідприємства *El Al Israel Airlines Ltd* (Україна), ТОВ «Авіакомпанія «Аероджет», ТОВ «Бойлерон».

Практичну цінність мають:

- програмні засади фінансової реструктуризації малих та середніх підприємств, які працюють у пріоритетних сферах національної економіки, спрямовані на відновлення платоспроможності та забезпечення їх сталого розвитку шляхом надання державної фінансової підтримки;

- стратегічні рекомендації щодо покращення фінансового стану авіаційних підприємств, які стосуються підвищення ефективності використання активів та перегляду структури постійних витрат;

- удосконалення моделей фінансової діагностики, формування антикризової стратегії реструктуризації боргу, оптимізації структури капіталу підприємства, розробки механізмів переговорного процесу з кредиторами, впровадження сценарного прогнозування ліквідності та підвищення прозорості обліково-аналітичної інформації;

- комплексна програма фінансової санації, яка включає: реструктуризацію боргів; відновлення власного капіталу; оптимізацію витрат і активів; цифровізацію управління; переорієнтацію на прибуткові сегменти ринку;

- пропозиції щодо проведення фінансової реструктуризації підприємства на основі здійснення додаткових внесків засновників у статутний капітал підприємства для збільшення запасу фінансової стійкості.

10. Осяг і структура дисертації

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Зміст дисертації викладено на 197 сторінках друкованого тексту, включаючи 29 таблиць на 21 сторінці, 21 рисунок на 19 сторінках.

11. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.
Оцінюючи в цілому позитивно дисертаційну роботу Стременовського Богдана Анатолійовича, вважаю за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні положення:

- на рис. 1.2 (стор. 38) наведено основні фінансові домінанти реструктуризації підприємств у системі корпоративних фінансів. Потребує уточнення зміст поняття «фінансові домінанти»;

- у табл. 1.11 «Концепція організаційно-методичного забезпечення фінансової реструктуризації підприємств» (стор. 85) бракує «шапці», тобто визначення принципу та його змісту;

- на рис. 2.5 наведено склад і структуру форм фінансової реструктуризації підприємств України станом на 01.06.2024. Частка мирової угоди становить 0,26%. Роль і потенціал зазначеної форми врегулювання фінансових проблем функціонування підприємств розкрито недостатньо;

- на рис. 3.2 (стор. 138) «Основні об'єкти фінансової реструктуризації авіаційних підприємств» бракує показника ліквідності.

Висловлені зауваження та дискусійні положення мають рекомендаційний характер, не знижують наукової цінності дисертаційної роботи та не впливають на її загальну позитивну оцінку.

12. Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам.

Дисертація Стременовського Богдана Анатолійовича на тему: «Механізми фінансової реструктуризації підприємств» за актуальністю, ступенем новизни представлених результатів, їх наукової обґрунтованості, повнотою викладення в опублікованих наукових працях, рівнем виконання поставленого наукового завдання та володінням методологією наукової діяльності відповідає вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертація відповідає галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та

доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

За результатами проведеного дослідження дисертаційна робота є завершеною науковою працею, а її автор - Стременовський Богдан Анатолійович - заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту
Донецького національного університету
імені Василя Стуса (м. Вінниця)

Є.Є. Іонін

